

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 759/2013-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. mája 2014 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Ľalíka v konaní o sťažnosti M. K., zastúpenej euroadvokátom, zapísaným v Slovenskej advokátskej komore, JUDr. Lubomírom Müllerom, Česká republika, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 9 Co 219/2013-30 z 25. júna 2013 takto

r o z h o d o l :

Sťažnosti M. K. n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 759/2013-7 z 11. decembra 2013 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť M. K. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 9 Co 219/2013 z 25. júna 2013 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka ako jedna z troch dedičov po svojom otcovi požiadala 27. apríla 2012 Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“) o odškodnenie podľa zákona č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii v znení neskorších predpisov.

3. Po márnom uplynutí šesťmesačnej lehoty na predbežné prerokovanie nároku podala sťažovateľka 12. novembra 2012 okresnému súdu žalobu, ktorou sa domáhala náhrady ušlého zárobku (jednej tretiny), na ktorú by mal jej otec právo, ak by bol ešte nažive. Ministerstvo spravodlivosti odoslalo 28. novembra 2012 svoje rozhodnutie zo 6. novembra 2012, v ktorom sťažovateľke priznalo náhradu ušlého zárobku. V nadväznosti na to sťažovateľka 5. decembra 2012 okresnému súdu oznámila, že jej nárok bol uspokojený, a navrhla konanie zastaviť s tým, že s poukazom na § 146 ods. 2 druhú vetu Občianskeho súdneho poriadku žiada o priznanie náhrady trov konania. Okresný súd uznesením sp. zn. 8 C 222/2012 z 25. januára 2013 konanie v právnej veci sťažovateľky zastavil a priznal jej náhradu trov konania v sume 72,69 €. Proti označenému uzneseniu okresného súdu podalo v zákonnej lehote ministerstvo spravodlivosti odvolanie s tým, že neexistuje dôvod na to, aby malo platiť trovy konania. Krajský súd napadnutým uznesením zmenil uznesenie okresného súdu sp. zn. 8 C/222/2012 z 25. januára 2013 tak, že sťažovateľke náhradu trov prvostupňového konania nepriznal. V odôvodnení napadnutého uznesenia krajský súd uviedol, že navrhovateľkou uplatnená výška trov konania spočívajúca

v trovách právneho zastúpenia (72,69 €) zjavne prekračuje výšku uplatňovaného peňažného plnenia (27,66 €). Podľa názoru krajského súdu trovy konania by boli vyššie ako pohľadávka, preto možno v danej veci trovy konania označiť voči pohľadávke za neprimerané.

4. Sťažovateľka zastáva názor, že súdny spor bol zbytočne zapríčinený tým, že žalovaná strana ignorovala jej žiadosť o predbežné prerokovanie jej nároku na náhradu ušlého zárobku, ktorý jej priznala až po podaní žaloby, a preto má mať právo na náhradu trov konania, ktoré jej prvostupňový súd síce priznal, ale odvolací súd jeho rozhodnutie zmenil. Sťažovateľka to vníma tak, že v dôsledku uplatnenia náhrady ušlého zárobku po svojom nebohom otcovi, na ktorý mal zákonný nárok, by bola potrestaná tým, že musí znášať trovy konania, ktoré svojou nečinnosťou vyvolali ministerskí úradníci, zatiaľ čo sťažovateľka tento spor nijak nezavinila a len sa oprávnene domáhala toho, čo jej napokon bolo priznané ešte pred tým, ako súd meritórne rozhodol.

5. Sťažovateľka poukazuje na to, že krajský súd v obdobných sporoch (uznesenie sp. zn. 5 Co 434/2012 z 28. septembra 2012, sp. zn. 5 Co 492/2012 z 30. novembra 2012, uznesenie sp. zn. 6 Co 18/20142 z 28. februára 2013, sp. zn. 5 Co 213/2013 z 30. apríla 2013 a sp. zn. 5 Co 259/2013 z 30. apríla 2013) priznal plnú náhradu trov konania, a to aj keď šlo o tzv. drobný spor. Sťažovateľka tvrdí, že zásady vysvetlené v už uvedených uzneseniach by mali byť uplatnené aj v jej prípade.

6. Sťažovateľka tvrdí, že vzhľadom na uvedené došlo k porušeniu základných práv podľa čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

7. Krajský súd vo vyjadrení k sťažnosti z 29. januára 2014 (sp. zn. Spr 3064/14) uviedol, že všetky dôvody, pre ktoré odvolací súd zmenil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa, sú uvedené v odôvodnení napadnutého uznesenia a že napadnuté uznesenie spĺňa všetky náležitosti v zmysle ustanovenia § 169 Občianskeho súdneho poriadku.

8. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

9. Podľa čl. 124 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

10. Z napadnutého uznesenia krajského súdu vyplýva, že v danej veci ide v zmysle § 200ea Občianskeho súdneho poriadku o drobný spor a sťažovateľka si uplatňovala trovy právneho zastúpenia spolu vo výške 72,69 €. Sťažovateľkou uplatnená výška náhrady trov konania spočívajúca v trovách právneho zastúpenia (72,69 €) zjavne prekračuje výšku uplatňovaného peňažného plnenia (27,66 €). Vzhľadom na to krajský súd považoval trovy konania proti pohľadávke za neprimerané. Krajský súd zároveň dodal, že neprimeranosťou nemožno rozumieť iba zjavný nepomer medzi výškou uplatňovanej drobnej pohľadávky a výškou trov konania, ale aj vznik trov konania, ktorých vznik vo vzťahu k jednoduchosti sporu je ako taký neprimeraný. Krajský súd napokon uzavrel, že v prerokovávanej veci boli splnené zákonné podmienky na postup v zmysle § 150 ods. 2 Občianskeho súdneho

poriadku, keďže konanie sa týka tzv. drobného sporu a trov konania sú proti pohľadávke neprimerané.

11. Medzi účastníkmi teda nebolo sporné, že v predmetnej veci sa má postupovať podľa § 146 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, ani to, že šlo o drobný spor v zmysle § 200ea ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Spornou bola interpretácia a aplikácia ustanovenia § 150 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku.

12. Ústavný súd po preskúmaní napadnutého uznesenia krajského súdu konštatuje, že v ňom nemožno ustáliť prvky arbitrárnosti, ktoré by nasvedčovali nesprávnosti právnych záverov alebo ktoré by spočívali v nedostatočnom odôvodnení záverov krajského súdu. Krajský súd podľa názoru ústavného súdu svoje rozhodnutie náležite odôvodnil a ustálil svoje závery tak, že nespochybňujú záver o ústavnokonformnom výklade.

13. Podľa § 150 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Súd prihliadne najmä na okolnosti, či účastník, ktorému sa priznáva náhrada trov konania, uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patril; to neplatí, ak účastník konania nemohol tieto skutočnosti a dôkazy uplatniť.

Podľa § 150 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku ak sú trov konania v drobných sporoch neprimerané voči pohľadávke, môže ich súd nepriznať alebo znížiť.

14. Vo všeobecnosti platí, že rozhodovanie o náhrade trov konania nedosahuje spravidla samo osebe intenzitu predstavujúcu možnosť vysloviť porušenie základných práv a slobôd, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi vedľajšej, postupuje nanajvýš zdržanlivo, a k zrušeniu napádaného výroku o trovách konania sa uchýli iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté

aj iné základné právo (II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 311/2012, IV. ÚS 210/2013).

15. Ústavný súd v súlade s predchádzajúcou rozhodovacou praxou (II. ÚS 577/2013) ďalej uvádza, že v ustanovení § 150 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku sa uvádzajú dôvody hodné osobitného zreteľa skôr vo všeobecnej rovine s tým, že ustálenie konkrétnych dôvodov hodných osobitného zreteľa je vecou posúdenia súdu v tom-ktorom prípade. Napriek tomu je napríklad v tomto ustanovení konkretizované, že dôvodom hodným osobitného zreteľa je aj okolnosť, či úspešný účastník konania uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patrí. Naproti tomu ustanovenie § 150 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku sa javí byť odlišnej povahy v tom zmysle, že sa tu definuje konkrétny dôvod nepriznania, resp. zníženia náhrady trov. Tento dôvod spočíva v tom, že trovy konania sú v drobných sporoch neprimerané voči pohľadávke. Zákon teda v tomto prípade označuje za dôvod moderácie (zmiernenia) výšky náhrady trov neprimeranosť výšky týchto trov. Z pohľadu ústavného súdu treba považovať za rozhodujúce, že pohľadávka uplatňovaná pred všeobecným súdom (27,66 €) je viac ako 2,6-krát nižšia ako sťažovateľkou uplatňovaná výška náhrady trov konania (72,69 €). Ide o taký výrazný nepomer medzi uplatňovanou pohľadávkou a výškou náhrady trov, ktorý bez ohľadu na ďalšie faktory robí stanovisko krajského súdu dostatočne presvedčivým.

16. Pre úplnosť možno ešte uviesť, že ustanovenie § 150 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku je ustanovením s tzv. relatívne neurčitou hypotézou ponechávajúcou na zvážení súdu, či trovy konania sú voči uplatnenej pohľadáвке neprimerané, resp. čo vôbec pod neprimeranosťou treba rozumieť. Ide teda o také ustanovenie, ktoré dáva relatívne široké medze pre sudcovské uváženie, resp. sudcovský zmysel pre spravodlivosť. Ako na to ústavný súd už poukázal, neprimeranosť výšky trov konania v porovnaní s výškou pohľadávky uplatňovanej v spore vo veci samej je v predmetnom prípade natoľko markantná, že ústavný súd nevidí dôvod na to, aby zasiahol do voľného uváženia krajského súdu, ktoré rozhodne nevybočuje so zákonom ustanoveného rámca vyplývajúceho z ustanovenia § 150 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku.

17. K namietanej odlišnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov ústavný súd uvádza, že mu zásadne neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov, a suplovať tak právomoc, ktorá je podľa § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov zverená práve najvyššiemu súdu.

18. Napokon, pokiaľ ide o sťažovateľkou uvedenú judikatúru ústavného súdu (sp. zn. III. ÚS 454/2010, I. ÚS 463/2012 a IV. ÚS 210/2013), k tejto ústavný súd uvádza, že prípad vedený na ústavnom súde pod sp. zn. IV. ÚS 210/2013 (a podobne ani sp. zn. III. ÚS 454/2010 a I. ÚS 463/2012) nie je bez ďalšieho aplikovateľný na prípad sťažovateľky. Vo veci vedenej na ústavnom súde pod sp. zn. IV. ÚS 210/2013 rozhodol krajský súd o nepriznaní trov na základe ustanovenia § 150 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (a nie na základe ustanovenia § 150 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, ako to je v prípade sťažovateľky). Nález ústavného súdu vo veci sp. zn. IV. ÚS 210/2013 preto posudzuje celú vec z pohľadu iného ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku. Podobný záver je možné aplikovať aj vo vzťahu k zvyšným dvom rozhodnutiam ústavného súdu, v ktorých bol predmetom posudzovania výklad a aplikácia § 146 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku.

19. Vzhľadom na uvedené ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. mája 2014